කෙටි චිතුපටය, ස්වාධීන කලා ශානරයක් ලෙස හඳුනා ගැනීම : ශීු ලාංකික කෙටි චිතුපට ඇසුරින් කෙරෙන සංකල්පීය අධායනයක්.

හර්ෂණී ලියනාරච්චි

liyanarachchi91@gmail.com

සංෂිප්තය

1895 දී ලුමියෙර් සහෝදරයෝ පුථම වරට චලන චිතු පෙළක් පුංශයේ පැරිස් නුවර දී මහජන පුදර්ශනය සඳහා ඉදිරිපත් කළ හ. ඉන් අනතුරු ව විවිධ අරමුණු ු පරමාර්ථ මුල් කරගනිමින් කුම කුමයෙන් වර්ධනය වෙමින් වර්තමාන සිනමාව බිහි වී ඇත. එය වෘත්තාන්ත චිතුපට (ත්එමරු සෙකප), වාර්තා චිතුපට (ෘදුජමපැබඒරහ සෙකප), කෙටි චිතුපට (ීයදරඑ සෙකප)ආදී වශයෙන් නර්මාණ බිහි කරමින් සිටී. වෘත්තාන්ත චිතුපටයට අමතර ව නනුන අවධිය වන විට කෙටි චිතුපට, තරුණ පරම්පරාවේ අවධානයට ලක් වී ඇත. මුල් කාලනී ව බිහි වූ සෑම චිතුපටයක් ම සෙලියුලොයිඩ් පට දිගු නොවීම නිසා කෙටි විය. කෙටි චිතුපටයේ විකාශනය සහ වර්ධනය පිළිබඳ විමසීමේ දී වර්තමාන කෙටි ච්තුපටය බිහි වීමට බලපෑ පුධාන සාධක කිහිපයක් හඳුනාගත හැකි ය. රූපවාහිනී මාධා ජනපුිය වනතෙක් හාසොා්ත්පාදක කෙටි චිතුපට ලෝකය පුරා බිහි වීම, ඩිස්නි සජීවකරණ කෙටි චිතුපට අනගුමනය කරමින් විවිධ තේමා, අවශාතා, මාතෘකා මුල් කර ගත් කෙටි චිතුපට බිහි වීම, ලෝකයේ විශිෂ්ට වෘත්තාන්ත සිනමාවේදීන් තමන්ගේ මුල් පියවර ලෙස කෙටි චිතුපට නිර්මාණය කිරීම, සිනමා පාසල් මගින් අධාාපනය ලබන සිසුන් කෙටි චිතුපට නර්්මාණය කරමින් අක්හදා බැලීම්, පර්යේෂණ සිදු කිරීම එම පුධාන සාධක වේ. වෘත්තානත් චිතුපටයකින් කොටසක් හෝ සංක්ෂිප්තයක් ලෙස කෙටි චිතුපටය හැඳින්විය නොහැකි ය. ශීු ලංකාවෙහි ලෝක පුවණතාවට සාපේක්ෂ ව තවමත් කෙටි චිතුපටය පොදු රසිකයා හඳුනා නොගත්ත ද නර්මාණ ශලිපීන් බිහි වීමත්, ජාතාාන්තර මට්ටමේ උසස් නර්මාණ බිහි වීමත් අතින් ලාංකික කෙටි චිතුපටය පෝෂිත ය. ලෝකය පුරා බොහෝ රටවල මෙන ්ම ශීු ලංකාවේ ද තරුණ තරුණියන් තම සිනමා අධාාපනයේ දී අත්හදා බැලීම් ලෙස ද සම්මාන පුදානෝත්සව උදෙසා ද කෙටි චිතුපට නිර්මාණය කරයි. මුල් කාලීන ව වෘත්තානත් චිතුපටයක් තිරගත වීමට පුථමයෙන් එම නිර්මාණ ශලීපියාගේ කෙටි චිතුපටයක් පුදර්ශනය කළ බවට සාධක හමු වේ. ස්වාධීන නිර්මාණයක් ලෙස පුබල අනනෳතාවක් එකල කෙටි චිතුපටය සතු නොවූ බව හඳුනා ගත හැකි ය. නමුත් වර්තමානය වන විට කෙටි චිතුපට නරීමාණකරණයේ නියැලී සිටින නිර්මාණ ශලීපීහූ එහි කලාත්මක බව, සිනමාරූපී බව, නව තේමා අත්හදා බැලීම, තාක්ෂණික ශිල්පකුම භාවිතය ආදිය මගින් කෙටි චිතුපටයට ස්වාධීනතාවක් ගොඩ නගමින් සිටිති. නවකතාව, කෙටිකතාව, කවිය, නාටාා වැනි ඒ ඒ නිර්මාණ සඳහා ආවේනකි ලක්ෂණ සහිත ස්වාධීන කලා ශානරයක් (ටැබරු) ලෙස කෙටි චිතුපටය හඳුනාගත හැකි ද යන්න වීමසා බැලිය යුත්ත කි. පුමුඛ පද : කෙටි චිතුපටය, කලා ශානරය, සිනමාව, ශීු ලාංකේය කෙටි චිතුපටය

හැඳින්වීම

කෙටි චිතුපටය යන්න නිර්වචනය කිරීමේ දී කාලයෙන් කෙටි වීම යන නර්ණායකයෙන් පමණක් මැනීම කළ නොහැකි ය. එයට හේතුව වර්තමානය වන විට කාලය කෙටි වීම පමණක් මුල් කරගෙන කෙටි චිතුපට බිහි නොවීම යි. ඩී. ඩබ්. ගුිෆිත් ගේ ණාසඑය ද ෙර්ැඑයමකස් චිතුපටය දීර්ඝ වෘත්තාන්ත චිතුපටයක් ව තිරගත වන තෙක් ම පැවති චිතුපට විනාඩි 13කට නොවැඩි විය. එයට හේතුව වූයේ ඒ සඳහා භාවිත කළ සෙලියුලොයිඩ් පට දිගු නොවීම මිස අන කිසිවක් නොවේ. වර්තමානයේ කෙටි කාලයකට සීමා වූ චිතුපට බිහි වනුයේ තාක්ෂණකි බාධවක් නිසා නොවන බව පැහැදිළි ය.ලාස් හෙන්රික් දක්වන ආකාරයට කෙටි චිතුපටයට එයට ම සුවිශේෂී ගමාතාවක් පවතී. එය වෘත්තානත් චිතුපටය අභිමවා යන්නක්. ඔහුට අනුව එය නිරන්තරයෙන් එය තුළ ම එහි ආඛතානය අලුත් කරයි. කෙටි චිතුපටයේ ධාවන කාලය වෘත්තාන්ත චිතුපටයකට සාපේක්ෂ ව කෙටි ය. නමුත් වෘත්තානත් චිතුපටයකින් වෙනස් ව අනනා ලක්ෂණ සහිත ව කෙටි චිතුපටය වර්තමානය වන විට තිර්මාණය වේ. ලෝකය පුරා කිුියාත්මක වන කෙටි චිතුපට උළෙල, සිනමා පාසල්, කෙටි චිතුපට උදෙසා විශේෂ අවධානය යොමු කර ඇති ආකාරය හඳුනාගත හැකි ය. මේ නිසා බොහො තරුණයෝ නිර්මාණකරණයේ යෙදී සිටිති. වියදම් අඩු වීමත් මෙයට හේතුවකි. ශුී ලංකාවේ සිනමා කෙෂ්තුයෙහි ද කෙටි චිතුපට උදෙසා විශෙෂ් වූ සම්මාන උළෙල ද, අධාාපනකි දුනුම ලබා දීම ද දක්නට ලැබේ. කැලණි විශ්වවිදාාලයේ ජන සන්නිවේදන අධායනාංශය, කොළඹ විශ්වවිදාාලයේ ශීපාලි මණ්ඩපය, පේරාදෙනයි විශ්වවිදාාලයේ ලලිත කලා අධානයනාංශය, රත්මලාන වෘත්තීය තාක්ෂණ විශ්වවිදහාලය යන ආයතන පාඨමාලා සඳහා කෙටි චිතුපට ඇතුළත් කර ඇත. ඒ ඔස්සේ උසස් කෙටි චිතුපට රාශයික් ලාංකේය කෙටි චිතුපට ශලීපීන් අතින් බිහි වී ඇත.ඔවුහු කෙටි චිතුපටය පැහැදිලිව හඳුනා ගනිමින් නිර්මාණකරණයේ යෙදේ. නව තේමා ගොඩ නැගීම, තාක්ෂණික උපකුම භාවිතය, සිනමාත්මක ශලීපකුම භාවිතය වෘත්තාන්ත සිනමාවට වෙනස් ලෙස යොදා ගනිමින් කෙටි චිතුපටය අනතා වූ ලක්ෂණ සහිත ව ගොඩ නැගී ඇත. කලා ශාතරයක් කාලය, අවකාශය, මාධා, ශලීපකුම ආදිය මත ගොඩ නගා ගන්නා අනනානාව ස්වාධීන වීමට හේතු වේ. කෙටි චිතුපටය ද වර්තමානය වන විට ගොඩනගා ගෙන ඇති. අනනාකාව පදනම් කර ගනිමින්. නවකතාව, කෙටි කතාව, කවිය, නාටෳ ආදී ස්වාධීන කලා ශානර මෙන් හඳුනා ගත හැකි ද යන්න මෙම පර්යේෂණ පතුිකාවේ දී විමසීමට ලක් කෙරේ.

පර්යේෂණ කුමවේදය

කෙටි චිතුපටය අර්ථ ගැන්වීමේ දී අධායනය කිරීමට පුමාණවත් තරම් අධායන මූලාශුය ලාංකේය ශාස්තීුය අවකාශය තුළ දක්නට නොලැබේ. සඟරා, පුවත්පත් ආදියෙහි කෙටි චිතුපට සම්බනධ් ව කෙරුණු මූලික හැඳින්වීම් කිහිපයක් ලපි මගින් පළ වී ඇත (සමරකෝන් 2005, ෆොන්සේකා 2005). ඊට අමතර ව කෙරුණු පර්යේෂණාත්මක අධායන අල්ප ය. මෙම පර්යේෂණය සඳහා ගුන්ථ, පුවත්පත් ලිපි, සඟරා ලිපි සහ පළ වී නොමැති පර්යේෂණ නිබන්ධන ආදී ලේඛන මූලාශයු පාදක කර ගැනේ. ලාංකේය සිනමා ඤේතුය තුළ මේ වන විට කෙටි චිතුපටකරණයේ නියැලී සිටින සිනමාකරුවන් සමඟ කෙරෙන සම්මුඛ සාකච්ඡා ඇසුරින ්ලංකාවේ කෙටි චිතුපටයේ ස්වභාවය පිළිබඳ අධායනය කරයි. එහි දී ඔවුනු කෙටි චිතුපට හඳුනා ගනන්ා ආකාරය පුධාන වශයෙන ්

අධායනය කෙරේ. අනෝමා රාජකරුණා (Agenda 14), සුදත් මහදිවුල්වැව (Digital

Film Academy), බුද්ධික හසන්ත නවරත්න (ීසබැඑයඅසබ), වැනි කෙටි චිතුපට උළෙල සංවිධායකයෝ සහ නතුන කෙටි චිතුපට නිරිමාණ ශල්පීහු මෙහි දී සම්මුඛ සාකච්ඡාවට සඳහා සහභාගී කරවා ගැනේ. මේ වන විට කිුිිියාත්මක වන කෙටි චිතුපට උළෙලවල දී පැවැත් වූ දේශන, විනිශ්චය සටහන,් ඒ වෙනුවෙන ්මුදිුිිිත ලිපි ලේඛන ද අධායන මූලාශයු ලෙස භාවිතයට ගැනේ. ශීූ ලංකාවෙහි කෙටි චිතුපට පිළිබඳව කෙරුණු සිනමාත්මක, විචාරාත්මක, කියැවීම්හි අල්ප බව හේතුවෙන් කෙටි චිතුපට නරඹමින ් අධායනය කිරීම මූලික ව කිුියාවට නැගුණි. ඒ සඳහා අන්තර්ජාලය, කෙටි චිතුපට උළෙල නැරඹීම, සංයුක්ත තැටි භාවිතය සිදු විය. ඒ අනුව සීමිතව පවතින ලිබිත අධායන මූලාශුය, සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ ස්වයංඅධායන මත පදනම් ව මෙම අධායනය සිදු කෙරේ.

පුතිඵල විශ්ලේෂණය

වර්තමානය වන විට කෙටි චිතුපටය ලෝකය පුරා තාරුණාය වැළඳ ගනිමින් පවතනි ්නකි. නර්මාණකරණයට මෙන් ම නැරඹීමට ද පෙළඹුණු බොහෝ පිරිසක් සිටී. ලංකාවේ සිනමා සේනුයෙහි ද තාරුණාය තම සිනමා පුවේශය කෙටි චිතුපටය මගින් ලබා ගන්නා ආකාරය දක්නට හැකි ය. සිනමා අධාාපනය ලබමින් තම අභාාස අවධිය කෙටි චිතුපට නර්මාණය උදෙසා ගත කරන නර්මාණ ශල්පීහු පර්යේෂණාත්මක කෙටි චිතුපට නිපදවීමට පෙළඹෙති. සිනමාවට ඇති උනන්දුවත් , පූහණුව ලබා ගැනීමත්, චකිතය මගහරවා ගැනීමත් කෙටි චිතුපටයක් නිර්මාණය කිරීම මගින් නව සිනමා නිර්මාණකරුවෝ අපේඎ කරති. වෘත්තානත් සිනමාවේ නියුතු පුවීන සිනමාචේදීන් බොහෝමයක් තම මුල් සිනමා පියවර වශයෙන් කෙටි චිතුපට නර්මාණය කළ බව හඳුනාගත හැකි ය. වර්තමාන ලාංකේය සිනමාකරණයෙහි යෙදෙන තරුණ නිර්මාණකරුවෝ (විමුක්ති ජයසුන්දර, සංජීව පුෂ්පකුමාර, මාලක දේවපිය) බොහෝමයක් ජාතික සහ ජාතාන්තර සිනමා දුනුම ලබමින් පුහණු අවධිය කෙටි චිතුපට නිර්මාණය උදෙසා ගත කරමින් උසස් නිර්මාණ බිහි කළෝ වෙති. සිනමාවේදය පිළිබඳ පුායෝගික දුනුම ලබා ගනු වස් කෙටි චිතුපටය යොදා ගත්තද වෘත්තාන්ත සිනමාවෙන් වෙනස් ව අනනාා ලක්ෂණ සහිත ව ගොඩ නැගී ඇති බව පැහැදිළි ය. පූර්වයෙහි වෘත්තාන්ත චිතුපටයක් පුදර්ශනය කිරීමට පෙර කෙටි චිතුපටයක් පුදර්ශනය කළ බවට සාධක හමු වේ. ඒ අනුව ස්වාධීනව හඳුනා ගනිමින් කෙටි චිතුපට පුළුල් ති්රයේ පුදර්ශනය කළ බව නොපෙනේ. නමුත් වර්තමානය වන විට වෘත්තාන්ත සිනමාවෙන් වෙන්ව කෙටි චිතුපට පුදුර්ශනය වේ. යුරෝපයේ කෙටි චිතුපට ඉතා සංකීර්ණ අදහස් ඉදිරිපත් කරන මාධායකි. කෙටි චිතුපට හා බැඳුණු

සංස්කෘතියක් යුරොප් ය තුළ පවත. ීකෙටි චිතුපට නිර්මාණය උදෙසා මූලෳාධාර ලබා දීමට රජය සහ සිනමා පාසල් කටයුතු කරයි. එසේ ම කෙටි චිතුපට සඳහා ම වෙන් වූ පුවත්පත්, වාර සංගුහ, චිතුපට උළෙල යුරොප් යෙහි කියාත්මක ය (සමරකෝන් : 2005). මෙතරම් දියුණු වටපිටාවක් ලාංකේය සිනමා අවකාශය තුළ කෙටි චිතුපට වෙනුවෙන් දක්නට නොලැබුණ ද කෙටි චිතුපට වෘත්තානත් සිනමාවෙන් වෙන් ව හොඳින් හඳුනා ගත් තරුණ තර්ීමාණ ශිල්පීන් සහ සුළු පුමාණයක වුව පේක්ෂක ජනතාවක් දක්නට ලැබේ. මෙම සබඳතා මත ගොඩ නැගුණෑ ු ලාංකේය කෙටි චිතුපට කලාව උසස් නර්මාණවලින් පෝෂිත ය. කෙටි චිතුපටයක කාලය භාවිතය වෘත්තාන්ත චිතුපටයට සාපේඤ ව අඩු ය. බොහෝ විට විනාඩි හතලිහකට වඩා වැඩි කාලයක් කෙටි චිතුපට සඳහා භාවිත නොකරයි. විනාඩි දෙකක් තුනක් යොදා ගනිමින ්පුබල පණවිඩයක් සමාජගත කිරීමට කෙටි චිතුපට සමත් ය. සිනමා රූපී ගොඩ නැගීම කෙටි චිතුපටයක දී වඩා තීවු ය. ඉතා කුඩා අවකාශයක සංකේත භාවිතය මගින් දෙබස් රහිත ව වුව ද ජුෙක්ෂකයා කම්පනය කිරීමේ හැකියාව කෙටි චිතුපටය සතු ය. වෘත්තාන්ත චිතුපටයක එක් රූපමය ජවනකිාවක් කෙටි චිතුපටයක පූර්ණ තේමාව කර ගනිමින් සියුම් රූපමය ආඛාානයක් ගොඩ නැගීමේ හැකියාව ඇත. මෙම තියුණු භාවිතය කෙටි චිතුපටයට අනනාව භාවිත වන්නකි. තේමා යොදා ගැනීමේ දී කෙටි චිතුපට කිුයාත්මක වන ආකාරය අනුව ආචේනිකත්වයක් ගොඩ නගා ගෙන සිටී. එක් කුඩා අංශුවක් විශාලනය කර එහි විනිවිද දුකීමේ ස්වභාවයක් දක්නට ලැබේ. ලාංකේය කෙටි චිතුපට අවකාශය තුළ එවැනි තියුණු | රූපමය භාවිතයන් හඳුනා ගත හැකි ය. කාලය, දේශය යන සීමාවන් අතිකුමණය කරමින් ඔනෑම රසික මනසක් කම්පනය කිරීමේ හැකියාව කෙටි චිතුපට අත් කරගෙන සිටී. කාලය, තේමාව, භාවිත සිනමාත්මක ශලීප කුම, භාවිත තාක්ෂණීක උපකුම මගින් ගොඩ නගා ගත් අනනානාවක් කෙටි චිතුපටයට පවතී. මෙම භාවිතයෙන් වඩා පරිපූර්ණ ව එළිදකින කෙටි චිතුපටයක් රූපයෙන ් රූපය, චරිතයෙන් චරිතය, දෙබසින් දෙබස සලකා බැලීමෙන් හෝ සංගීතය, පසුතලය සලකා බලා හෝ හඳුනා ගැනීමක්, වින්දනය කිරීමක් කළ නොහැකි ය. එය හයිකු කවියක් මෙනි. පූර්ණ ඇඟවීමෙන් යටි පෙළ අරුත වටහා ගැනීම වෙනුවට පදයෙන් පදය වෙන් කර හෝ වචනයෙන් වචනය අරුත් සෙවීම හෝ වින්දනයක් ලැබිය නොහැකි ය(ධර්මදාස : 2005). වර්තමාන ශීු ලාංකේය සිනමා භාවිතය තුළ කෙටි චිතුපට ස්වාධීන ව හඳුනාගෙන ඇති බව පැහැදිළි ය. තරුණ සිනමා නිර්මාණ ශලීපීන් බිහි කර ඇති උසස් නර්මාණ එයට සාක්ෂා සපය යි. ඒ අනුව කලාත්මක ගුණාංග එකින් එක වෙන් කර ගනිමින් අනනාතා ලක්ෂණ සහති ව හඳුනා ගන්නා නවකතාව, කෙටි කතාව, කවිය, නාටා වැනි කලා ශානර හිමි කරගෙන ඇති ස්වාධීනභාවය කෙටි චිතුපට යන කලා මාධායට ද හිමි බව හඳුනා ගත හැකි ය.

නිගමනය

කෙටි චිතුපටය ස්වාධීන කලා ශානරයකි. ලංකාවේ කෙටි චිතුපට ආරම්භක අවධියේ දී ස්වාධීනතාව පළ කළේ මඳ වශයෙනි. වර්ෂ 2000 න ්පසු වකවානුවේ දී ලංකාවේ කෙටි චිතුපටය තරුණ - පර්යේෂණකාමී චිතුපටකරුවන්ගේ පුධාන පුකාශන සේතුය බවට පත් විය. ලංකාවේ තරුණ - උසස් නර්මාණකරුවන් බිහි වීමේ දී කෙටි චිතුපටය වූ කලී ඔවුන්ගේ පුධාන අභාාස අවධිය බවට පත් විය. ඔවුන් අතින් බිහි වූ නිර්මාණ ලංකාවේ කෙටි චිතුපටය කලාත්මක ව වර්ධනය වීමට හේතු විය.

ආශිත ගන්නු

ෆොන්සේකා පුියන්න 2005, "පොපියන යෞවනයේ සිනමාලංකාරය", චිතුපට, තෛුමාසික සිනමා සංගුහය, අපුෙල්. ජුනි

සමරකෝන් අතුල 2005, "කෙටි චිතුපටයේ විකාශනය", චිතුපට තෛුමාසික සිනමා සංගුහය, ජූලි . දෙසැම්බර් (ද්විත්ව කලාපය)

ධර්මදාස චින්තන 2005, "රිදී නිම්නයේ තිරිහන් කැරැල්ල එස වුණා නම්"දරරහ", චිතුපට තෛුමාසික සිනමා සංගුහය, ජූලි ු දෙසැම්බර් (ද්විතව් කලාපය)

සිරිලක සිනමා සමරු සටහන් 2000, විමල් සපුකොටන (සංස්), කොළඹ, ශීු ලංකා චිතුපට සංස්ථාව

මහින්දපාල එම්. ඩී. 2016, "කෙටි චිතුපටය හා රූප භාෂාව", රූපවාහනිී සංකථන

ගුණසේකර උදිත ගයාෂාන්(සංස්), කොළඹ, සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තව නයනපිත් කුමාර නුවන් 2005, ශී ලාංකේය සිනමා විශ්වකෝෂය, නුගේගොඩ, සරසවි පුකාශකයෝ

How not to make a short film, Robert Marie Monroe. Sri Lanka Youth Cinematic Harvest, Digital Film Academy, Agenda 14, Sinethwin වැනි කෙට් චිතුපට උළෙල සඳහා ඉදිරිපත් කළ												
	Harvest, කෙටි චිතු	Digital ඉපට අධා	Film Ac යනය කි	ademy, රීම.	Agenda	14, Sin	ethwin	වැනි ඉෙ	බටි චි <u>ත</u> ුප	ට උළෙල	සඳහා ඉ	දිරිපත් කළ